

Lector Frens Pries wil betere bestuiving en bijen zonder varroa

Tekst Kees van Heemert, foto's Richard de Bruijn

Interview met Frens Pries

Begin dit jaar werd Frens Pries benoemd als lector duurzame bestuiving van gewassen bij de hogeschool InHolland en hogeschool Van Hall Larenstein. Voor de bijenhoudery een nieuw gezicht, maar hij komt uit een familie die al generaties bijen houdt. Een gedreven onderzoeker en leraar die de imkerij graag op hoger niveau wil brengen.

Duurzame bestuiving

In Bijenhouden nr. 4 van vorig jaar hebben we al kunnen lezen over zijn werk, in samenwerking met Arjen Strijkstra van Hogeschool Van Hall Larenstein, aan duurzame bestrijding van de varroamijt (PRO-RAAK). In zijn wetenschappelijke loopbaan is hij op verschillende onderzoeksterreinen actief geweest, van de (bio)chemie tot onderzoek aan enzymen, humane virussen en vaccins. De afslag maken naar het onderzoek op bijengebied was niet moeilijk, vooral ook omdat hij als imker daar al zo zijn ideeën over had. In onderling overleg werd afgesproken dat naast het gezamenlijke varroaproject, Arjen Strijkstra onderzoek aan biodiversiteit zal uitvoeren en Frens Pries zich zal bezighouden met duurzame bestuiving. Het lectoraat bijengezondheid loopt gedurende een periode van zes jaar (2015-2021).

Imkerij professionaliseren

Bij het gesprek werd al snel duidelijk dat lector Frens Pries er geen moeite mee heeft om op verschillende borden te schaken. Hij wil zich met meerdere onderzoeksgebieden bezighouden. Pries wil via onderzoek de imkerij professionaliseren en innovaties voor de teelt van bijen mogelijk maken. Hij stelt dat in de moderne land- en tuinbouw de imkerij te veel is weggedrukt. In allerlei teelten wordt naar zijn indruk het belang van bestuiving onderschat. Om dit belang vast te stellen is inventarisatie nodig van de bestuivingsbehoefte bij gewassen. En omdat een deel van de bestuiving voor rekening van (honing)bijen komt, is ook meer onderzoek nodig naar het aandeel van andere insecten.

“De imkerij moet meer weet hebben van de kwaliteit van de bijenvolken wanneer ze bestemd zijn voor het gebruik bij de teelt buiten en onder glas.” Frens Pries verbaast zich erover dat er zo weinig contact is met de LTO, de land- en tuinbouworganisatie, die ook de belangen van de beroepsimkers zou moeten behartigen. Daarom pleit hij voor de oprichting van een LTO-achtige organisatie om de gezamenlijke belangen van imkers beter te kunnen behartigen.

Gezondheid bijen

Dat de volken gezond moeten zijn en blijven is natuurlijk duidelijk. “Het is geen goede zaak dat na drie à vier weken bestuiving kleine volkjes helemaal afgeschreven zijn, dus zeer klein zijn geworden of dood zijn.” Maar de praktijk leert dat dat best lastig is, aangezien volkjes die in kassen ingezet zijn door stress meestal fors in gewicht en vitaliteit zullen afnemen. Een goede dialoog moet er zijn tussen de telers en de betreffende leveranciers van bestuivingsvolken, en dat kan beter volgens Pries. “We zouden hierbij als imkers een zorgplicht moeten hebben voor het goed omgaan met de bijenvolken. Bij de bijenteelt cursussen zou meer aandacht moeten zijn voor de bloei-eigenschappen van planten in relatie tot de bestuivingsbehoeften en de leefomstandigheden van bestui-

vende insecten.” Een flink deel van hen blijft hobbyimker en zal zijn volken niet aan telers verhuren. Maar kennis over het nut van bestuiving door bijen en andere insecten van de natuurlijke vegetatie is vanzelfsprekend zinvol voor alle imkers. Overigens kan de land- en tuinbouw niet zonder de imker. De sector kan het zich niet permitteren om van de bestuiving door solitaire bijen alleen afhankelijk te zijn.

PRO-RAAK

Onderzoek naar de bestrijding van varroa zonder gebruik te maken van chemische bestrijdingsmiddelen, zoals eerder aangegeven, is naast het bestuivingsonderzoek essentieel. Het is nu nog onvermijdelijk om met acariciden (anti-mijt middelen) te werken. Maar veel energie wordt gestoken in het zoeken naar selectiemethoden om bijen varroaresistent of -tolerant te maken. Het PRO-RAAK project richt zich vooral op het introduceren van resistentiegenen die gevonden zijn. Men richt zich hierbij op VSH-genen (varroagevoelige hygiëne) die een bijenpopulatie resistent kunnen maken.

De onderzoekers die aan dit project werken hebben de optimistische opvatting dat als men maar op ruime schaal in Nederland voor de verschillende bijenrassen koninginnen kan telen, Nederland op den duur varroavrij kan worden. Omdat veel imkers afhankelijk zijn van standbevruchting van hun eigen koninginnen zal bij genoemde benadering er altijd een aandeel van de Nederlandse populatie geen VSH-genen bevatten.

Alsof al de hiervoor genoemde projecten Frens Pries nog niet van de straat houden, bespreken we nog enkele projecten waarbij hij betrokken is.

Er wordt gewerkt aan een project (Europees surveillance programma), waarbij de bijengezondheid jaarlijks wordt gemonitord. “Het project BEEP is uitdagend, omdat het door technische innovatie mogelijk wordt om als imker op afstand en online de gedragingen van een bijenvolk te volgen.”

Duurzame landbouw

Met de hogeschool InHolland in Delft loopt er een programma: ‘Feeding megacities’. Hierbij zijn multidisciplinaire studententeams actief in het domein ‘Agri, Food and Life Sciences’ om oplossingen te vinden die te maken hebben met de gezondheid van de mens en die moeten bijdragen aan een verdere verduurzaming van onze samenleving. Al met al is er nogal wat werk aan de winkel. Een professionele benadering van de imkerij staat daarbij voorop. “Ik kan daarbij niet genoeg wijzen op het enorme economische belang van een goede bestuiving. Er moet meer aandacht komen voor duurzaamheid in de landbouw en monoculturen dienen waar mogelijk vermeden te worden. De imkers moeten stoppen met bijen teveel uit te buiten. De imker heeft zorgplicht voor zijn of haar volken, zoals je zorgplicht hebt voor je kinderen!” Aldus Pries. ●

